

Årsrapport 2022

Forord

Kunnskapssenter for utdanning (KSU) har vokst i antall ansatte hvert år siden det ble etablert ved Universitetet i Stavanger i 2019. Ved utgangen av 2022 var vi ti faste ansatte, i tillegg til én professor 2 i en 20 % midlertidig stilling og én postdoktor- stipendiat. Vi har et internasjonalt arbeidsmiljø på senteret, og vårt samarbeid internasjonalt er også blitt styrket i 2022. Våre ansatte har deltatt på nasjonale og internasjonale konferanser. De har også vært ansvarlige for opplæring og arrangert seminarer og webinarer, både nasjonalt og internasjonalt.

KSU har, i samarbeid med andre aktører, slutført flere store prosjekter i 2022. Fra opprettelsen av senteret ved UiS har vi hatt et klart mål: Vi skal involvere andre i vårt arbeid. Begrunnelsen for dette er tosidig: Vi vil få inn nødvendig fagkompetanse i prosjektene våre, samtidig som vi bidrar til å øke kunnskap om, og kompetanse på, å gjøre systematiske kunnskapsoversikter. Slik bygger senteret relasjoner med viktige samarbeidspartnere.

Som det framgår av årsrapporten, har ansatte ved senteret vært flittige formidlere. Vi merker at flere er oppmerksomme på virksomheten vår, og det er flere som tar kontakt med oss. Vi setter stor pris på å få besøk til senteret. Slike besøk er også verdifulle fordi vi får anledning til å finne ut mer om hva våre besøkende er opptatt av. På den måten kan vi også vurdere hvilke forskningsspørsmål vi bør undersøke, og hvordan KSU kan bidra med viktig forskningsbasert innsikt.

En viktig måte å bidra til at forskning med god kvalitet, som baserer seg på grundige og systematiske søk og analyser, blir tilgjengelig, er å starte et eget tidsskrift for publisering av systematiske kunnskapsoversikter. Da UiS søkte om å få overta vertskapet for KSU, var et

av målene å starte et slikt tidsskrift innen fem år. Dette har vi fått til i 2022.

Senteret går nå inn i sitt fjerde år, og er fortsatt i utvikling. I året som kommer skal vi gjøre en egenevaluering, og her vil årsrapportene for 2019-2022 være viktig informasjon som vi kan basere våre vurderinger på. Et viktig spørsmål er om vi er på rett spor – arbeider vi godt og i henhold til vårt mandat og vår strategi? I denne årsrapporten er resultater fra årets arbeid organisert i tråd med vår vedtatte strategi. Jeg håper rapporten er interessant lesing og at den kan motivere til å undersøke fulltekstutgaver av arbeidet vårt.

Stavanger, 15. februar 2023

Elaine Munthe
Senterleder

Innhold

Forord	3
STYRELEDERES TILBAKEBLIKK PÅ 2022	7
1. Å STYRKE FORSKNINGSGRUNNLAGET FOR PRAKSIS, POLITIKK OG FORSKNING	8
1.1 NB-ECEC; Skandinavisk barnehageforskning i 2020	8
1.2 Oppdatering av FINNUT-databasen	9
1.3 Å rekruttere og å beholde lærere i barnehage og skole	10
1.4 Hvem blir lærere - og hvorfor?	12
1.5 Ferdigstilling og publisering av en protokoll for SpedAims, arbeidspakke 1	12
1.6 Digitalisering i grunnopplæring - GrunnDig-prosjektet	13
1.7 Forskningsnotater publisert i 2022	16
1.8 Nordic Journal of Systematic Reviews in Education	16
2. OPPLÆRING INNEN SYSTEMATISK KUNNSKAPSOPPSUMMERING	18
3. EN KUNNSKAPSAKTØR NASJONALT OG INTERNASJONALT	19
3.1 Lærerutdanningsportalen	19
3.2 Norsk nettverk for systematisk kunnskapsoppsummering (NORNESK)	20
3.3 Nasjonalt og internasjonalt samarbeid	20
4. ULIKE FORMER FOR FORMIDLING	22
4.1 Nettbasert formidling	22
4.2 Sosiale medier	22
4.3 Podkast	23
4.4 Arrangementer	23
5. Regnskap for KSU per 31.12.2022	25
Vedlegg 1: Oversikt over forskningsnotater publisert i 2022	26
Vedlegg 2: Annen formidling	28
Vedlegg 3: KSU i media	30

STYRELEDERS TILBAKEBLIKK PÅ 2022

2022 har vært et år hvor Kunnskapssenter for utdanning (KSU) virkelig har fått etablert seg og satt arbeidet med å bidra til å øke kvaliteten i hele utdanningsløpet på dagsorden. Dette gjøres blant annet gjennom å publisere kunnskapsoversikter og iverksette en rekke aktiviteter som skal bidra til at kunnskapssektoren anvender forskningsbasert kunnskap i sitt arbeid med å videreutvikle kvalitet i utdanningene.

I 2022 hadde styret sittet i tre år og det var tid for å stille til valg. Det var derfor gledelig at samtlige medlemmer av styret ønsket å være med videre og stilte til gjenvalg. Vi ser fram til tre nye år med spennende og viktig arbeid!

Kunnskapsdepartementet har bestemt at KSU skal evalueres innen fem år. Evalueringen skal gi vurderingsgrunnlag for å fatte beslutning om eventuell forlengelse av senteret med fem nye år. Styret har sammen med senterleder jobbet med å forberede innretningen på egevalueringen.

Et eksternt evalueringspanel skal gjennomføre en formativ evaluering som skal gi innspill til veien videre for KSU, både for de neste

fem årene, men også deretter. Medlemmene i evalueringspanelet skal ivareta både internasjonale og nasjonale perspektiver samt forskning, praksis og policy. Evalueringen skal vurdere senterets måloppnåelse og bidra til en eventuell spissing av mandatet for senterets videre drift.

Et av senteret strategiske mål er at KSU skal etablere og drifte et nordisk tidsskrift for kunnskapsoversikter. I skrivende stund er *The Nordic Journal of Systematic Reviews in Education* (NJSRE) endelig lansert! Dette skal være et vitenskapelig tidsskrift med åpen tilgang og vil publisere artikler som blir fritt tilgjengelig på nett. Vi håper og tror at dette blir et viktig bidrag til å rette søkelys på kunnskapsoversikter som eget forskningsfelt.

Styret setter stor pris på det omfattende arbeidet senterets ledelse og ansatte har utrettet i 2022 og ser fram til samarbeidet om viktig arbeid i året som kommer!

Stavanger, 27. januar 2023
Marianne Skogerbø
Styreleder

1. Å STYRKE FORSKNINGSGRUNNLAGET FOR PRAKSIS, POLITIKK OG FORSKNING

Det første strategiske målet i strategien til KSU handler om å styrke forskningsgrunnlaget for praksis, politikk og forskning ved å gjennomføre og formidle systematiske kunnskapsoversikter innen relevante tema.

I 2022 har KSU arbeidet med flere ulike prosjekter for å framstille et kunnskapsgrunnlag. Ett av prosjektene er en fortsettelse fra i fjor; NB-ECEC-databasen. Et annet prosjekt om digitalisering i grunnopplæring, GrunnDig-prosjektet, omfattet fire forskjellige arbeidspakker med tre forskjellige forskningsdesign samt en

arbeidspakke for formidling. Et tredje prosjekt handlet om å oppdatere FINNUT-kartet og å oppgradere kartet til nye muligheter. Et fjerde prosjekt resulterte i både en norskspråklig rapport om det å rekruttere og beholde lærere, en vitenskapelig artikkel, og et vedlegg skrevet på engelsk. Innen SPEDAImS prosjektet (et senter for spesialpedagogisk forskning ledet av UiO) er det utviklet og publisert en protokoll for en systematisk kunnskapsoppsummering.

Vi vil kort presentere hvert prosjekt og vektlegge forskningsresultater fra alle prosjektene.

Forskningsprosjekter vi er involvert i

 <p>GrunnDig)</p> <p>Digitalisering i grunnopplæring: kunnskaper, trender og framtidig forskningsbehov</p>	 <p>NB-ECEC)</p> <p>Nordic Base of Early Childhood Education and Care</p>	 <p>SpedAims)</p> <p>Senter for spesialpedagogisk forskning og inkludering</p>	 <p>Rekruttering av lærere)</p> <p>Systematisk kunnskapsoversikt om å tiltrekke seg og beholde lærere i skolen</p>
--	---	---	--

VÅRE PROSJEKTER: I løpet av 2022 har KSU jobbet med flere prosjekter. En oversikt over disse finner du også på nettsiden vår.

1.1 NB-ECEC; Skandinavisk barnehageforskning i 2020

Guldbrandsen, A., Furenes, M.I., Munthe, E. (2023). Forskningskartlegging og vurdering. Empirisk barnehageforskning for de skandinaviske landene i 2020. Stavanger: Kunnskapssenter for utdanning.

For andre år har KSU hatt ansvar for kartlegging av skandinavisk barnehageforskning. Dette arbeidet startet i 2006 som et samarbeid mellom Norge, Sverige og Danmark. KSU søkte på utlysningen fra Utdanningsdirektoratet og det danske evalueringsinstituttet (EVA) i 2020

og leverte første rapport, i tillegg til andre leveranser for databasen NB-ECEC, i 2021 (for årene 2018 og 2019). For året 2020 er det Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet som har medfinansiert arbeidet sammen med KSU.

Kartleggingen for 2020 viser at antall publikasjoner som omhandler skandinavisk barnehageforskning fortsetter å øke. I årets kartlegging er det inkludert 219 studier og 169 (77 %) av disse er vurdert til å holde middels eller høy kvalitet. Siden 2018 er det en klar økning i studier som holder høy kvalitet. Dette lover godt for skandinavisk barnehageforskning. Samtidig går andelen studier med

middels kvalitet ned i årets kartlegging, og vi ser at andelen studier som ikke oppfyller de mest grunnleggende krav til god forskningsrapportering ligger på nesten en fjerdedel, og er uendret fra i fjor.

Sverige bidrar fremdeles til flest studier i kartleggingen, men det er hovedsakelig Norge som står for økningen i antall studier i 2020, nå med 37 % av studiene. Dette kan tyde på en styrking av det norske barnehageforskningsmiljøet, med flere aktører og/eller økt aktivitet. Ellers øker andelen studier publisert på engelsk, og vi ser at de fleste (84 %) av disse blir vurdert til høy eller middels kvalitet, mens andelen med høy eller middels kvalitet for de svensk-, norsk- og danskspråklige, samlet sett, ligger på 63 %.

I 2020 blir også kvantitativ metode benyttet i økende grad, mens det er en nedgang i bruk av kvalitativ metode. Kvalitativ metode er fremdeles klart dominerende, men utviklingen kan være en indikasjon på et større mangfold i type spørsmål som blir stilt, noe som vil være en positiv utvikling for barnehagefeltet.

Temaene som det er klart flest studier på innenfor skandinavisk barnehageforskning i 2020 er, som før, *Undervisning og læring* og *Pedagogiske praksiser*. En markant økning i temaet *Metodologi* og en stor nedgang i studier med temaet *Evaluering og vurdering* er et interessant resultat å trekke frem, uten at vi kan si at det er en tendens i materialet.

Et annet funn fra årets kartlegging er alder på barna som observeres og intervjues i studiene. Tidligere år har det vært svært få studier som benytter de aller yngste barna som informanter. I 2020 er andelen firedoblet. Det er fremdeles de eldste barna som oftest er informanter, men det er mulig at vi ser en begynnende utjevning.

1.2 Oppdatering av FINNUT-databasen

KSU har samarbeidet med Forskningsrådet om å lage en oversikt over forskningspublikasjonene som er et resultat av de finansierte prosjektene fra FINNUT-programmet. Kartleggingen ble klar i 2021, i form av et levende kart, og i 2022 ble kartet oppdatert. Den oppdaterte versjonen av oversikten (med siste bidrag registrert til Forskningsrådet 29. november 2021) omfatter til sammen 121 prosjekter og 1146 publikasjoner for perioden 2010–2021.

EPPI-senteret ved University College London (UCL) har utviklet programvaren som vi bruker til å framstille digitale oversikter. KSU har delfinansiert utviklingen som EPPI-senteret har gjort, og den nye løsningen er mer interaktiv. Nå kan brukere selv definere hvilket av fire mulige kart de vil ha: er de opptatt av å se en oversikt over hvordan type forskningsresultater (artikkel, bok, osv) fordeler seg på tematikk og publikasjonsår? Eller vil de heller vite noe om hvordan ulike utdanningsnivåer (fra barnehage til høyere utdanning) er representert i de ulike forskningstemaene? Dersom en bruker er opptatt av norsk forskning spesielt, er det også mulig å få en oversikt som skiller mellom engelsk, norsk og andre språk.

Det spesielle med denne digitaliseringen og de oversiktene man kan velge selv, er at brukere kan klikke seg videre og få tak i enkeltpublikasjoner. Oversiktene gjør altså mer enn å bare beskrive forskningen som er et resultat av nasjonale forskningsmidler – de gir også

tilgang til primærstudiene som er publisert. Brukere av oversiktene kan finne fram til helt konkrete artikler eller bøker, bestemte forfattere eller innhold innen det temaet som de er spesielt opptatt av.

LEVENDE KART: I FINNUT-databasen finner du til sammen 1146 publikasjoner finansiert av programmet Forskning og innovasjon i utdanningssektoren (FINNUT). Kartet er et nyttig verktøy for å finne fram til aktuell forskning, men også for å avdekke kunnskapshull: <https://www.uis.no/nb/kunnskapscenter-for-utdanning/ressurser/oversikt-forskning-og-innovasjon-i-utdanningssektoren>

1.3 Å rekruttere og å beholde lærere i barnehage og skole

Munthe, E., See, B.H. (2022). Å rekruttere og beholde lærere i barnehage og skole. Et kunnskapsgrunnlag. Stavanger: Kunnskapscenter for utdanning, www.kunnskapscenter.no

Rapporten «Å rekruttere og beholde lærere i barnehage og grunnopplæring» ble gjennomført etter at Høgskulen på Vestlandet (HVL), som hadde fått midler til å undersøke og prøve ut tiltak for å øke rekruttering til lærerutdanning, tok kontakt med KSU om et samarbeid. Det ble avgjort at HVL skulle delfinansiere arbeidet med et kunnskapsgrunnlag sammen med KSU. KSU kontaktet en forskergruppe ved University of Durham, som tidligere har vært opptatt av lignende problemstillinger, og inngikk et samarbeid med dem når det gjelder den internasjonale delen av studien. Beng Huat See, University of Durham, og hennes forskerteam er medforfattere på denne rapporten. Rapporten har en hoveddel som

også inneholder en norsk kontekstualisering, og en vedleggsrapport som beskriver hele forskningsprosessen og alle studier som inngår i arbeidet.

Følgende spørsmål ledet arbeidet:

- Hvem søker seg til læreryrket?
- Er det mulig å påvirke flere til å søke læreryrket?
- Hva skal til for å beholde flere lærere?

Hvem søker seg til læreryrket?

Basert på data hentet fra den nasjonale databasen DBH, kan vi se at karakterpoengsnippet fra videregående skole for studenter til alle lærerutdanningene har økt fra 2017–2021.

De høyest rangerte motivasjonene for å velge lærerstudiet blant studenter var en positiv oppfatning av egne undervisningsevner, hvordan de så på verdien av undervisning (medfødt interesse for undervisning; dele kunnskap, evne til undervisning og faginteresse), altruis-

tiske grunner (ønsket om å gi et sosialt bidrag, forme fremtiden), og et ønske om å arbeide med barn/ ungdom. Jobbsikkerhet er også av betydning. Gode lønnsutsikter har betydning for studenter som ikke primært tenker seg til læreryrket, og lønn ser også ut til å ha større betydning for menn.

Elevers egne positive erfaringer med skole kan ha betydning for valg av læreryrket, og foresatte synes å være viktige rådgivere. Fedre kan ha stor betydning for om gutter velger læreryrket, og egne positive erfaringer synes også å være spesielt viktig for gutter. For gutter viser det seg også å kunne være betydningsfullt om de har erfaring med å arbeide med barn.

Andelen menn blant lærerstudentene i grunnskolelærerutdanning for 1.-7. trinn er litt over 19 %, Andelen mannlige barnehagelærerstudenter er 19 %, mens 12 % av alle barnehageansatte er menn (alle stillingskategorier). I 2004 var det uttalte nasjonale målet at prosentandel menn ansatt i barnehage skulle stige til 20 % innen 2007. Det er fortsatt langt igjen. En del av problemet er at i at færre menn øker seg til lærerutdanning. I tillegg er det også en tendens til at forholdsmessig flere menn enn kvinner avslutter utdanningen før de har fullført.

Er det mulig å påvirke flere til å søke læreryrket?

Menn som søker seg til lærerutdanning har en tendens til å ha erfaring med å arbeide med barn før, og det kan også være at det er færre menn med tidligere erfaring som avslutter studiet før de har fått vitnemål. Av den grunn, kan det å gi flere unge menn/gutter erfaringsmuligheter være en vei å gå, men det er ingen studier som kan dokumentere effekter. Det er mulig at foresatte har større betydning for elevers valg av studier, og dette er også tilfelle for ulike etniske grupper. Slik sett kan det være viktig å arbeide med foresattes oppfatning og forståelse av læreryrket. Men det er ingen studier som kan dokumentere foresattes betydning, eller om endringer i foreldreholdninger kan øke antall søkere.

Enkelte studier indikerer at det er mulig å endre studenters oppfatning av læreryrket, for

eksempel gjennom å arbeide med realistiske beskrivelser, scenarioer og å gi studenter muligheter til å prøve seg i yrket. Det vi ikke vet er om disse studentene endrer oppfatning nok til å søke seg til læreryrket.

Alternative lærerutdanningsprogrammer kan også rekruttere grupper som ellers ikke hadde tenkt å søke lærerutdanning, for eksempel studenter som har spesifikke fag som behøves i skolen eller ulike etniske grupper. Alternative programmer som er undersøkt er ofte også koblet til økonomiske insentiver. «Teach First» er et eksempel på et alternativt program i Norge som ser ut til å ha rekruttert noen flere studenter innen realfag. Det er mulig at alternative programmer, med eller uten stipendordninger, kan være aktuelle for å rekruttere spesifikke grupper studenter til læreryrket.

Det er ingen studier som kan bekrefte at store kommunikasjonsstrategier øker antall søkere til lærerutdanning. Én studie om «nudging» eller «dulting» i lærerutdanning finner ingen effekter av tre ulike nudging-tiltak, og en kunnskapsoversikt om nudging i utdanning viser blandede resultater.

Økonomiske insentiver som økt lønn kan bidra til at flere søker seg til de regionene eller skolene som har dette tilbudet, men det er uvisst hvor lenge virkningen av økt lønn varer.

Hva skal til for å beholde flere lærere?

Det aller viktigste arbeidet med å beholde lærere i barnehage og skole foregår i barnehagen og skolen. Arbeidsmiljø, opplevelse av kommunikasjon med og støtte fra ledelse, godt kollegaskap og opplevelse av mestring og glede i å være sammen med barn og elever er alle faktorer som gjør at lærere blir i jobben. Når arbeidsoppgavene blir for mange til å håndtere, og både opplevelse av mening, nytte og å bli verdsatt minsker, er faren for oppsigelser større. Det daglige, kontinuerlige arbeidet med utvikling av gode relasjoner og miljøer er derfor av stor betydning for å beholde dyktige lærere.

Mentorordninger for nyutdannede oppleves positivt av nyutdannede, og de kan oppleve at første år som lærer er mer positivt enn

nyutdannede som ikke får veiledning. Det vi ikke vet, er om veiledningsordninger fører til at færre nyutdannede slutter i jobben. Vi vet heller ikke hvilke elementer i veiledningsordninger (noen omfatter nedsatt leseplikt, både veiledning og opplæring og det er ulike former for veiledning) som eventuelt kan ha betydning for opplevelse av nytte.

Både i lærerutdanning og i barnehager og skoler kan det være viktig å være oppmerksom på risikofaktorer for å slutte, og å sette inn tiltak for å undersøke og støtte dem som står i fare for å slutte.

Det er ikke mulig å konkludere at prestasjonslønn har effekt på læreres valg om å bli i jobben. Resultater i de sterkeste studiene er blandede. Noen av studiene i vårt utvalg indikerer at det kan være at prestasjonslønn har mer betydning for menn enn kvinner. Lærere framhever vanskeligheter med å komme fram til gode måter å vurdere prestasjon. Lønn kan altså være en faktor som kan bidra til å beholde flere lærere, men lønn kan ikke kompensere for dårlig arbeidsmiljø.

1.4 Hvem blir lærere - og hvorfor?

See, B. H., Munthe, E., Ross, S. A., Hitt, L., El Soufi, N., (2022). Who becomes a teacher and why? *Review of Education*. 10 (3). DOI: 10.1002/rev3.3377

Artikkelen baserer seg på arbeidet gjort for rapporten under 1.3, men stiller spørsmål ved hva som påvirker folks motiver for å søke seg til læreryrket i et globalt perspektiv. Vi rapporterer funn fra de sterkeste empiriske studiene. Fire søkemotorer, inkludert Google og Google Scholar og fem elektroniske databaser identifiserte 517 studier, hvorav 212 ble inkludert i denne narrative syntesen. Disse studiene fremhevet tre faktorer som hovedmotivasjoner: indre motiver, altruistiske motiver og ytre motiver. Rekkefølgen på rangeringen varierer med fag, utdanningsfase og lærernes kjønn. Generelt rapporterte disse studiene at kvinner

oftere rapporterer å være motivert av indre og altruistiske årsaker, mens menn har større tendens til å oppgi ytre årsaker. På tvers av alle kulturer rapporterer menn å være sterkere påvirket av sosiale normer og forventninger, og valgte sjeldnere grunnskoleundervisning og undervisning for de yngste barna. Kvinner rapporterer høyere grad av karrieretilfredshet og mindre sosial fraråding enn menn. En svakhet ved forskningen er at den ofte kun spør de som allerede har tatt beslutningen om å undervise. Derfor er det mulig at tiltak som baserer seg på disse resultatene kun retter seg mot dem som allerede er motivert for læreryrket.

For å forbedre rekrutteringen av underrepresenterte grupper (f.eks. menn og kandidater i STEM-fag) til læreryrket, argumenterer artikkelen for at oppmerksomheten bør rettes mot de studentene som kunne ha valgt undervisning som yrke, men ikke har gjort det. For denne gruppen fant vår studie at det er yrkets status, arbeidsmiljø og lønn på lang sikt som er viktig.

1.5 Ferdigstilling og publisering av en protokoll for SpedAims, arbeidspakke 1

Keles, S., ten Braak, D., Hagen, Å.M.M., Melby-Lervåg, M. (2022). Validity and effectiveness of screening assessments within the three-tier model: Protocol for a systematic review and meta-analysis, OSF. OSF Registries | SpedAims WP1

KSU, ved Serap Keles, er arbeidspakkeleder for arbeidspakke 1 i det nasjonale, spesialpedagogiske forskningssenteret SpedAims. Senteret, som er et samarbeid mellom fem universiteter, startet opp i 2021 og ledes av Universitetet i Oslo (UiO).

I arbeidspakke 1 er målet å gjøre en systematisk kunnskapsoversikt og metaanalyse av validitet og effektivitet av kartleggingsverktøy av spesialpedagogiske behov og verktøy for å følge opp eller monitorere elevs utvikling. Verktøyene blir brukt for å ha et grunnlag for å

kunne vurdere plassering av elever i ett av tre nivåer i et tredelt støttesystem (3-tier model). Formålet med metaanalysen er å finne ut hvor gyldige og effektive vurderinger av lærer-screening og fremdriftsmonitorering er.

Protokollen for denne kunnskapsoversikten ble ferdigstilt i 2022 og er forhåndsregistrert i OSF-Open Science Framework. Etter forhåndsregistreringen ble det foretatt omfattende litteratursøk etter relevante fagfellevurderte artikler og grå litteratur. Søkene resulterte i 9961 studier etter fjerning av duplikater. Studiene ble screenet på tittel og abstrakt av fire forskere i perioden oktober til desember. For å bli inkludert måtte studier blant annet være empiriske med et kvantitativt design og ha fokus på direkte lærerkartleggings- og monitoreringsverktøy innen språk, leseferdighet og matematikk. Etter screening, er det 727 publikasjoner som skal hentes inn i fulltekst og vurderes. Arbeidet med selve kunnskapsoversikten fortsetter i 2023.

1.6 Digitalisering i grunnpoplæring – GrunnDig-prosjektet

Munthe, E., Erstad, O., Njå, M.B., Forsström, S., Gilje, Ø., Amdam, S., Moltudal, S., Hagen, S.B. (2022). Digitalisering i grunnpoplæring; kunnskap, trender og framtidig forskningsbehov. Kunnskapssenter for utdanning; Universitetet i Stavanger. www.kunnskapssenter.no

I oktober 2021 fikk KSU tilslag på et oppdrag fra Utdanningsdirektoratet om å framskaffe et kunnskapsgrunnlag om digitalisering i grunnpoplæringen. Mål for arbeidet (prosjektperioden gikk fra november 2021 til november 2022) var følgende:

- Identifisere, analysere og digitaliseringsbegrepet i relevante dokumenter, nettsteder og evalueringsrapporter.
- Identifisere, analysere og syntetisere nyere forskning på digitalisering i grunnpoplæring.

- Innhente erfaringer og vurderinger fra skoleverket om bruk av IKT, konsekvenser, systemer, samt få innspill til viktige forskningsspørsmål og erfaringer med deltakelse i forskningsprosjekter
- Gjøre denne forskningen tilgjengelig gjennom formidling av ulike former (skriftlig, podcast, webinar, rundebordskonferanser)
- Identifisere viktige forskningsspørsmål for framtidig forskning samt ulike design som er blitt brukt, som har ulike styrker og svakheter og som kan anvendes for å belyse ulike spørsmål.

KSU samarbeidet med forskere ved Universitetet i Oslo (UiO) og Høgskulen i Volda (HVO) om dette oppdraget.

Kunnskapssenter for utdanning
Universitetet i Stavanger

**Digitalisering i grunnpoplæring;
kunnskap, trender og framtidig
kunnskapsbehov**

Elaine Munthe¹, Ola Erstad²,
Morten Bergesten Njå³, Sanna Forsström⁴, Øystein Gilje⁵,
Synnøve Amdam¹, Synnøve Moltudal¹, Silje Bergill Hagen⁶
¹Universitetet i Stavanger, ²Universitetet i Oslo, ³Høgskolen i Volda

Digitaliseringsbegrepet

Dokumentanalysen vi gjennomførte av 32 offentlige dokumenter (bl.a. NOUer, Meld.St., strategiplaner og handlingsplaner) viser at begrepet digitalisering har en dobbelthet i seg. På samfunnsnivå uttrykkes digitalisering både som en konsekvens og en premiss for hvorfor digitalisering er viktig. På individ- og gruppenivå uttrykker digitalisering både utfordringer og muligheter for læring og utvikling. På den ene siden ser vi eksempler der informasjonssikkerhet og personvern vektlegges, mens i andre sammenhenger blir de digitale mediens betydning for økt åpenhet og demokratisk deltakelse vektlagt. Begge aspekter av digitalisering er viktige å ha bevissthet og strategier omkring. Men gjennomgående står det lite konkret om faktiske implikasjoner digitaliseringen har for læringsarbeidet i skolen i de offentlige dokumentene.

Systematiske kunnskapsoversikter om digitalisering i skolen

Én-til-én enheter

Det er flere kunnskapsoversikter om én-til-én enheter i skolen (vi identifiserte 32) som er opptatt av hvordan bruk av slike enheter i språklæring og matematikk framhever mulighetene for øvelse, tilpassing og tilgang på autentiske språksituasjoner som kan støtte individuell læring. Eksperimentelle studier som sammenligner undervisning med og uten én-til-én dekning, finner at det generelt sett er moderate eller sterke effekter med én-til-én sammenlignet med uten, men det kan også være forskjeller mellom emner og mellom aldersgrupper. Elever påpeker at én-til-én løsninger ikke alltid brukes godt nok i undervisning. De opplever også at det kan være tekniske utfordringer med enhetene (særlig eldre studier) og at enhetene ikke oppfordrer til samhandling og kommunikasjon. På den andre siden, rapporterer også elever om at bruken av én-til-én kan gjøre fagene mer interessante og at det er mulig å tilpasse aktiviteter til deres behov.

Digitale læringsressurser, verktøy og læremidler

Vi har inkludert 262 kunnskapsoversikter om digitale læringsressurser, verktøy og læremidler (som alle syntetiserer forskning fra mange primærstudier) fra databasesøk og håndسøk i vårt utvalg. Det store flertallet av kunnskapsoversiktene er publisert i perioden 2019–2022. Generelt viser resultatene at integrering av digitale verktøy, ressurser eller læremidler kan ha potensiale for elevers læring og utvikling av forskjellige kompetanser, i ulike fag og på ulike trinn. Det hevdes at på sitt beste kan et læringsmiljø hvor digitale ressurser transformerer undervisningen få fram elevenes kreative sider, fremme kritisk tenkning og selvregulert læring. Resultatene viser til at mer elevstyrt og sosial læring med metakognitive dimensjoner er mulig med hjelp av digitale verktøy. Aktivitetene med digitale verktøy kan hjelpe elevene til å se sammenhenger mellom kunnskapsområder og dermed gi dypere innsikt. Digitale verktøy kan støtte utvikling av kritisk tilnærming til læring og gi elevene mulighet til å delta blant annet i planlegging, problemløsning, utforskning og vurdering av sin egen læring.

Digital kompetanse

Til tross for de positive resultatene, rapporterer studiene flere utfordringer knyttet til integrering av digital teknologi i undervisning. De fleste inkluderte kunnskapsoversiktene framhever at realisering av det store digitale potensialet ikke er en selvfølge og at det ikke skjer automatisk. Mange kunnskapsoversikter løfter fram den store betydningen av lærerrollen i alle fasene i læringsprosessene med digital teknologi, men uten å gå nøyere inn i didaktikken rundt å integrere forskjellige digitale verktøy, ressurser eller læremidler i undervisningen. Dermed har vi ingen solid kunnskapsbase som lærere kan støtte seg til i deres valg av prosesser, strukturer, rutiner og aktiviteter innen de mange emnene og fagene som de underviser i. Det doble formålet med lærerens profesjonsfaglige digitale kompetanse; at en som lærer både skal ha kompetanse selv til å planlegge, gjennomføre og vurdere undervisning og læring ved hjelp av digitale læremidler, ressurser og verktøy

- og i tillegg skal bidra til å utvikle elevenes digitale ferdigheter og dannelse gjennom undervisningspraksiser, gjør lærerkompetanse på området ekstra komplisert og tidkrevende. Det er derfor av stor betydning at vi også får innsikt i hvordan lærere opplever digitalisering ved egen skole og hvordan de bruker digitale læremidler, ressurser og verktøy.

Erfaringer blant lærere og skoleledere

Spørreundersøkelsen vi utviklet for dette prosjektet ble besvart av 2410 lærere i grunnskolen og 144 lærere i videregående skole. I tillegg har 67 skoleledere svart på en relatert undersøkelse. Vi finner at lærere er generelt delte i synet på kvaliteten av det lokale utviklingsarbeidet. Skoleledere rapporterer at det i liten grad foreligger konkrete planer knyttet til utvikling av lærere og elevers digitale kompetanse, hverken på kommune- eller skolenivå. Det rettes videre lite oppmerksomhet mot opplæringsmål for elevenes læring med bruk av digitale ressurser. Når det gjelder støttestrukturer, rapporteres det stor enighet blant lærere fra alle utdanningstrinn at gode støttestrukturer er nødvendig for at lærere skal kunne utvikle seg som lærere i en digital skole - og skoleledere er også enige i dette.

De fleste lærere er positive til digitalisering i grunnopplæring, og de er positive til den pedagogiske nytteverdien av digital teknologi i undervisningen. Men det er likevel flere utfordringer som belyses. Et flertall av lærere rapporterer at de ikke på eget initiativ søker kunnskap om bruk av digitale ressurser i undervisningen, noe som underbygger betydningen av skolens rolle. Mange lærere rapporterer at de helst ser at ny teknologi prøves ut først av andre lærere før de selv tar den i bruk, men det er også en betydelig andel lærere som har en lavere terskel for å prøve ut ny teknologi. Det er likevel kun en liten gruppe lærere som er redde for å gjøre feil eller miste kontrollen i klasserommet når de bruker digital teknologi.

Få lærere mener at teknologien kommer i veien for god læring eller utfordrer deres kjerneverdier, men det kan virke som mange fortsatt opplever at teknologien kan være

forstyrrende på undervisningen. De fleste lærere rapporterer at de finner det lett å bruke digital teknologi, men også at de er informasjonsskyndige. Det er likevel verdt å merke seg at mange lærere fortsatt opplever at de mangler nødvendige ferdigheter til å avdekke digital mobbing.

Undersøkelsen viser at de fleste lærere vurderer sin digitale kompetanse på middels eller høyt nivå. Vi finner sammenhenger mellom denne opplevelsen av egen digital kompetanse og en rekke områder knyttet til digitaliseringen av skolen. Lærere som rapporterer lav digital kompetanse, rapporterer også lavere verdier på mange av påstandene i vår undersøkelse om digitalisering i grunnopplæringen. Det kan se ut til at lærere som kan ha behov for god støtte, ikke opplever at de får denne. Den gjennomsnittlige læreren er stort sett positiv til digitaliseringen i grunnopplæringen, men er likevel avhengig av god støtte og veiledning - både med tanke på det lokale utviklingsarbeidet, gode støttestrukturer og å dra erfaringer fra andre før man selv tar teknologien i bruk.

Undersøkelsen viser at digitale teknologier og undervisningsmetoder i varierende grad blir brukt i skolen, og det er en god del lærere som rapporterer at de sjelden eller aldri bruker undervisningsmetoder som flipped classroom, lar elevene produsere multimodalt innhold, eller gir elevene tilbakemelding ved bruk av digitale verktøy. Videre analyser er nødvendige, ikke minst for å se nærmere på variasjoner mellom de ulike årstrinnene.

Kunnskapshull og forskningsbehov

Det er flere tydelige kunnskapshull som kommer fram i materialet vårt, basert på hva forskere påpeker i de inkluderte kunnskapsoversiktene, våre egne analyser av empirien og offentlige dokumenter, hva en gruppe nasjonale og internasjonale eksperter som vi har intervjuet påpeker, og basert på hva lærere selv rapporterer at de ønsker mer forskning på. Selv om effekter av digitale læremidler, -ressurser og -verktøy for elevers læring kan sies å ha vært en tematikk over lang tid, er det fremdeles en mangel på systematisk forskning

om virkninger og effekter av ulike former for teknologibruk i ulike faglige kontekster.

Svært mye av forskningen retter seg mot matematikk og realfag eller lesing og språklæring, og det er lite fokus på digitalisering i de andre fagene og kompetanseområdene. Det er noen indikasjoner på at det kan være ulike effekter for ulike aldersgrupper, og i ulike fag/emner, og dette er viktig å studere nærmere. Det mangler grunnleggende innsikt i den pedagogiske praksis og bruk av digitale enheter, i ulike fag og på ulike nivå i skolen. Det gjelder også innsikt i læreres bruk av digitale læremidler og en kritisk vurdering av læremidlene som finnes på markedet. Hvor anvendelig er de digitale virkemidlene for lærere, og hvor godt er de tilpasset en norsk virkelighet?

To andre områder med behov for en styrket forskningsinnsats er vurdering og digitalisering i yrkesfagene. Det er også noen områder hvor vi ikke har identifisert kunnskapsoversikter: universell utforming og ergonomiske forhold. Et annet aktuelt kunnskapshull gjelder innsikt om datafisering og personvern, om muligheter og utfordringer med kunstig intelligens og personifisering av læring.

1.7 Forskningsnotater publisert i 2022

Foruten selv å utføre kunnskapsoppsummeringer, er KSU opptatt av å gi utdanningssektoren tilgang til forskning av god kvalitet som andre forskere har ansvar for. Vi anser dette som en viktig del av vår strategi om å kunne skape et godt kunnskapsgrunnlag innen ulike områder for utdanningssektoren. Nettsiden til KSU er blitt fornyet i tråd med overgangen til ny plattform for hele UiS, og det innebærer at alle våre ressurser nå er søkbare i en ressursbank. Det gjør det enkelt å stadig fylle på og utvide kunnskapbasen med nye kunnskapsoversikter.

Kunnskapsoversikter publisert i internasjonale eller nasjonale tidsskrifter er ofte vanskelig tilgjengelige for ikke-vitenskapelige lesere, både i språk og innhold. KSU har derfor lagt vekt på å publisere forenklete versjoner på norsk av internasjonale kunnskapsoversikter

som er relevante for utdanningsfeltet. Vi har kalt disse forenklete versjonene for «forskningsnotater». De vitenskapelige termene som anvendes i våre forskningsnotater, blir definert og forklart i fotnoter. I tillegg oppgir forskningsnotatet den fulle referansen til artikkelen som ligger til grunn, slik at leseren kan finne fram til og selv lese originalartiklen.

I løpet av 2022 ble det skrevet totalt 42 forskningsnotater, hvorav 24 på nynorsk og 18 på bokmål (se Vedlegg 1 for en fullstendig oversikt).

1.8 Nordic Journal of Systematic Reviews in Education

I søknaden UiS sendte til Kunnskapsdepartementet i 2018 var et framtidig mål å etablere et tidsskrift for systematiske kunnskapsoversikter. KSU har arbeidet spesielt med dette i 2022, og ved utgangen av året var alt på plass.

Nordic Journal of Systematic Reviews in Education (NJSRE) er et internasjonalt, fagfelleurdert tidsskrift hvor det er mulig å publisere på engelsk, svensk, dansk og norsk. Tidsskriftet publiserer systematiske kunnskapsoversikter av alle slag, i tillegg til protokoller for systematiske kunnskapsoppsummeringer. Det er gratis å publisere i tidsskriftet, og det er gratis å lese eller laste ned artikler.

Cappelen Akademisk har det tekniske ansvaret for det nettbaserte tidsskriftet. Forlaget arbeider også med promotering av tidsskriftet og vil ta seg av alt som gjelder indeksering. KSU og redaksjonsrådet har det faglige ansvaret.

KSU og Cappelen har inngått en avtale for de neste tre årene med mulighet for forlengelse. I avtalen blir det spesifisert at rammen er rundt ti artikler per år, men at dette kan oppjusteres om det er behov for det. Artikler vil bli publisert fortløpende.

Redaktør	Elaine Munthe, Kunnskapssenter for utdanning
Medredaktører:	Serap Keles, Kunnskapssenter for utdanning May-Irene Furenes, Kunnskapssenter for utdanning Torstein Låg, Universitetet i Tromsø
Redaksjonsråd:	
Annika Wilmers	DIPF, Leibniz Institute for Research and Information of Education
Beng H See	Evidence Centre for Education, Durham University
Camilo von Greiff	Institute for Educational Research
Charlotte E. Wolff	Faculty of Subject Teacher Education, University of Iceland
Marta Pellegrini	Department of Pedagogy, Psychological Sciences and Philosophy, University of Cagliari
Melissa Bond	Education Futures, University of South Australia and EPPI-Centre, University College London
Ronny Scherer	Centre for Educational Measurement, University of Oslo
Svenja Bedenlier	Innovation in Learning Institute, Friedrich-Alexander-Universität Erlangen-Nürnberg
Terri Pigott	School of Public Health and the College of Education and Human Development, Georgia State University

NORDIC
OPEN ACCESS
SCHOLARLY PUBLISHING

CAPPELEN DAMM AKADEMISK

**NORDIC JOURNAL OF
Systematic Reviews in Education**

REGISTER
LOGIN

[ABOUT ▾](#)
[FOR AUTHORS ▾](#)
[FOR REVIEWERS ▾](#)
[BROWSE CONTENT ▾](#)

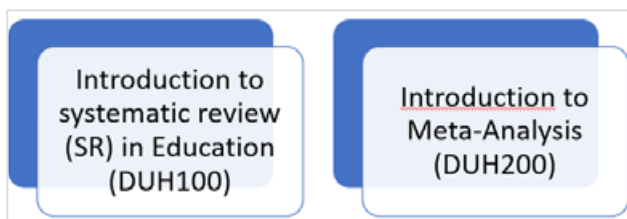
ABOUT THE JOURNAL

Nordic Journal of Systematic Reviews in Education (NJSRE) is an international peer reviewed research journal focusing on systematic review studies in education globally. Systematic reviews compile, synthesize and re-analyze already existing primary research (or already published systematic reviews) to create a better basis for decision making, policy and practice or

NYTT TIDSSKRIFT: Ved utgangen av 2022 lanserte KSU et nytt internasjonalt tidsskrift for systematiske kunnskapsoversikter i utdanningssektoren. <https://noredreviews.org/index.php/NJSRE>

2. OPPLÆRING INNEN SYSTEMATISK KUNNSKAPSOPPSUMMERING

KSU skal styrke opplæring innen systematisk kunnskapsoppsumming. Vi har nå etablert to faste Phd-kurs som gis ved UiS, men som rekrutterer nasjonalt/internasjonalt.

Kurset *Introduction to systematic review* blir gjennomført hver høst. Høsten 2022 var det 18 deltakere på kurset, hvor 12 fullførte med innleveringsoppgave. Kurset *Introduction to meta-analysis* ble utviklet og godkjent i 2022, men gjennomføres for første gang våren 2023.

I tillegg til de formelle Phd-kursene, har vi også gitt opplæring gjennom mindre workshops, seminarer og som forelesere på andre doktorgradskurs (se tabellen nedenfor).

Sted	Tematikk	Type	Dato
Sola Strandhotell	Metaanalyse	Workshop	10.-11. mai 2022
Universidade Católica, Portugal	Systematic reviews and meta-analysis	Workshop	19.-20. mai 2022
Universitetet I Tromsø	En introduksjon til kunnskapsoppsumming	Seminar for ansatte	27.10.22
Universitetet I Stavanger	Forelesning om kunnskapsoppsumming og metaanalyse	for PhD studenter ved Handelshøgskolen, UiS	25.11.22
Nettbasert	Metaanalyse	Webinar	Tilgjengelig på vårt nettsted, spilt inn i oktober

3. EN KUNNSKAPSAKTØR NASJONALT OG INTERNASJONALT

KSU er en av flere aktører som arbeider med framstilling og formidling av kunnskap til utdanningssektoren. Vi skal samarbeide innen dette systemet for å styrke bruken av forskning og bidra til kvalitetsutvikling. I vår strategi for første femårsperiode skriver vi at viktige mål er:

- Å få etablert god kommunikasjon med andre kunnskapsaktører
- Å delta aktivt nasjonalt og internasjonalt i samarbeidsprosjekter og formidling.

3.1 Lærerutdanningsportalen

Lærerutdanningsportalen hadde i 2022 sitt første, hele kalenderår. Portalen har eksistert siden 27. oktober 2021, da den ble lansert på et møte i Universitets- og høgskolerådet - Lærerutdanning (UHR-LU). Lærerutdanningsportalen (LU-portalen) er et samarbeid mellom UHR-LU og KSU. Det er oppnevnt et redaksjonsråd for portalen, med representanter fra UHR-LU og KSU, som møtes to ganger årlig.

Redaksjonsrådet for lærerutdanningsportalen er for tiden:

- Ingeborg Krange - studieleder ved Fakultet for lærerutdanning og internasjonale studier ved OsloMet. Varamedlem til NFO-GLU
- Gørill Warvik Vedeler - faglig leder for lektorutdanningene for trinn 8-13 ved Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning ved UiT. Medlem av NFO-Lektor/PPUA
- Hilde Inntjore - dekan for Avdeling for lærerutdanning ved UiA. Medlem av UHR-LU

- May Irene Furenes - første-amanuensis ved KSU
- Observatør med talerett - kommunikasjonsrådgiver ved KSU
- Rådet ledes av prosjektleder for Lærerutdanningsportalen, Elaine Munthe - senterleder ved KSU
- Sekretær for rådet: Kari-Anne Svensen Malmo - kontorsjef ved KSU
- Simen Egenæs Birkedal var studentrepresentant fram til sommeren.

LU-portalen er en nettressurs beregnet på lærerutdannere. Hensikten er å styrke forskningsbasert videreutvikling av lærerutdanninger gjennom deling av forskning og forskningsbaserte erfaringer. Innholdet består av forskning og forskningsbaserte eksempler på praksiser i lærerutdanninger, i tillegg til policydokumenter og evalueringer som er relevante.

Ved utgangen av 2022 presenterte senterleder status for UHR-LU. Antall ressurser totalt var ca 60, hvorav seks av disse var podkaster.

Portalen hadde

- 3852 sidevisninger i 2021
- 3748 sidevisninger i 2022

Vi ser at det er en svak nedgang i 2022 sammenlignet med 2021, og vil følge dette spesielt. KSU har hatt stand på den årlige Lærerutdanningskonferansen som ble arrangert av UHR-LU for å reklamere for portalen.

3.2 Norsk nettverk for systematisk kunnskapsoppsummering (NORNESK)

NORNESK ble opprettet i februar 2019 og har klart å etablere seg som en tverrfaglig aktør nasjonalt. Nettverket blir vist til i Meld. St. 5 (2022–2023) Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2023–2032.

Årsmøte og årlig konferanse ble arrangert den 25.10.22 der temaet var: Kunnskap i bruk. Opptak fra denne konferansen er tilgjengelig på NORNESK sitt nettsted: <https://www.nornesk.no/1/1/343/nornesk-konferanse-25-oktober-2022>

KSU engasjerer seg sterkt i dette arbeidet fordi vi har sammenfallende ambisjoner for økt tilgang til systematiske kunnskapsoversikter samt opplæring innen denne forskningsmetoden. Gjennom NORNESK er vi også blitt kjent med arbeidet som foregår knyttet til GRADE-Scandinavia.

GRADE er en tilnærming for å vurdere hvilken tillit vi kan ha til forskningsresultater og styrken på anbefalinger. Den 13. oktober 2022 ble det etablert et GRADE-nettverk i Skandinavia der KSU var med på etableringen og inngår i nettverket.

NORNESK STYREMEDLEMMER:

Elaine Munthe (styreleder)	KSU, UiS
Kristen Ulstein (nestleder)	Forskningsrådet
Hilde Strømme (sekretær)	UiB
Rigmor Berg	FHI
Emma Charlott Andersson Nordbø	NMBU
Per Christer Thomas Westergren	UiA
Hans Aage Lund	HVL

Varamedlemmer:

Sabine Wollscheid	NIFU
Lars-Kristian Lunde	STAMI
Rune Johan Krumsvik	UiB

3.3 Nasjonalt og internasjonalt samarbeid

I 2022 var KSU partner på en søknad til NFR om en nasjonal forskerskole for barnehageforskning. Søknaden ble innvilget, og forskerskolen NORCHILD er et faktum. Forskerskolen ledes av et forskningscenter ved HVL (BARNKUNNE) i tett samarbeid med UiS (FILIORUM). KSU skal tilby forskeropplæring innen systematisk kunnskapsoppsummering.

KSU har samarbeidet med utdanningsforskere fra UiO, HVO, UiA, UiB, Nord, UiT, HINN og Private Barnehageeieres kompetansesenter i løpet av 2022. Vi har blant annet samarbeidet om prosjekter knyttet til kunnskapsoppsummering, tidsskriftsutvikling og opplæring.

I tillegg har vi samarbeidet med utdanningsforskere i Skandinavia om utvikling av kartlegging av barnehageforskning (NB-ECEC).

Using evidence in schools

Den 24.–25. november 2022 arrangerte KSU et todagers seminar med representanter fra forskning, praksis og politikk om «Using evidence in schools». Hensikten var å utforske hva vi har av kunnskap om bruk av forskning eller evidens i skolen og å diskutere mulige veier framover for å kunne undersøke dette nærmere. KSU har fått anledning av KD til å bruke noen av våre akkumulerte midler til å utforske nettopp dette spørsmålet for å kunne styrke muligheter for bruken av forskning.

BRUKER SKOLEN SKOLEFORSKNING? Høsten 2022 arrangerte KSU et seminar med forskere, praktikere og politikere fra inn- og utland for å diskutere hvilken kunnskap vi har om bruk av forskning i skolen og hvordan dette kan styrkes (Foto:Leif Tore Sædberg)

Deltakere i seminaret utenom KSU:

Nora Revai	OECD - Frankrike
Marta Pellegrini	Università degli Studi di Cagliari - Italia
Annika Wilmers	DIPF Leibniz Institute for Research and Information in Education - Tyskland
Ulrike Hartmann	DIPF Leibniz Institute for Research and Information in Education - Tyskland
Rien Rouw	Utdanningsdepartementet, Nederland
Rosanne Zwart	NRO - Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek, Nederland
Karin Stolpe	Skolforskningsinstitutet - Sverige
Sølvi Mausethagen	OsloMet - Norge
Håkon Kavli	Kunnskapsdepartementet - Norge
Inger Sofie Berge Hurlen	Stavanger kommune - Norge
Jørn Pedersen	Stavanger kommune - Norge
Ståle Opedal	Stavanger kommune - Norge

4. ULIKE FORMER FOR FORMIDLING

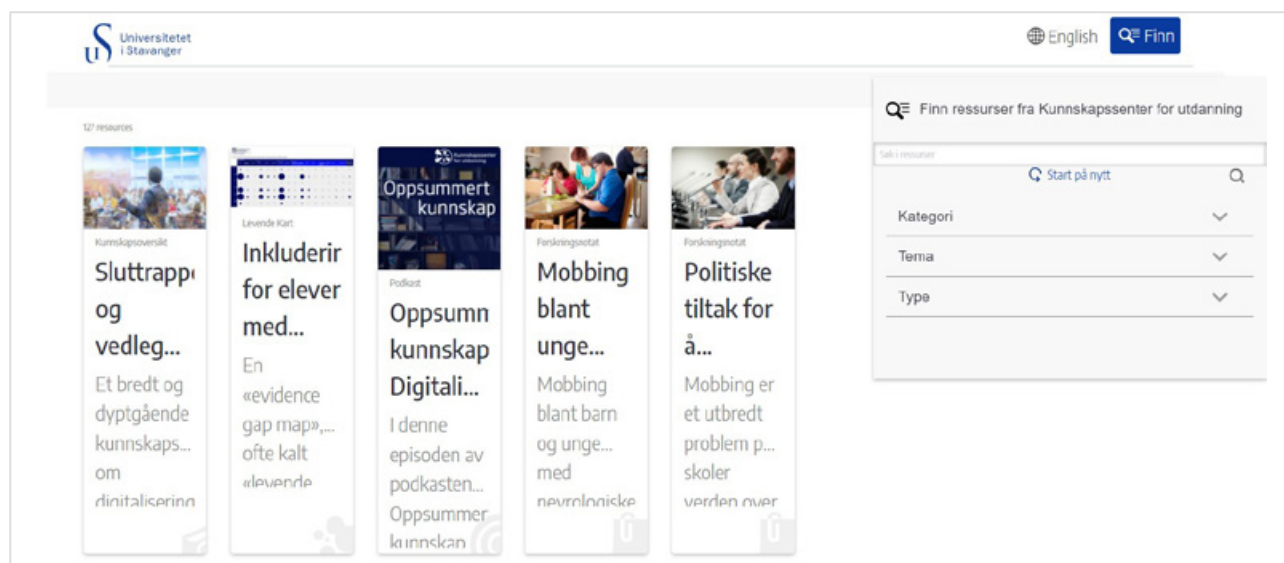
I KSU sin strategi står det: «Strategisk og målrettet formidling er et sentralt arbeidsområde for KSU. KSU skal ha etablert målrettede formidlingstiltak som innbyr til interaksjon og refleksjon og som stimulerer til bruk av forskning på ulike måter. KSU vil vektlegge digitale formidlingsformer gjennom et nettsted som gir tilgang til kunnskapsoversikter og kartlegginger, og vil satse på annen formidling blant annet gjennom webinarer og podkast.»

I de foregående kapitlene har vi redegjort for ulike typer kunnskapsoppsummeringer, digitale kart, vitenskapelige artikler og vitenskapelige rapporter. Her vil vi se litt nærmere på digital formidling gjennom nett, sosiale medier og podkast.

4.1 Nettbasert formidling

Nettstedet til KSU har i dag over 120 ressurser i form av systematiske kunnskapsoppsummeringer, forskningsnotater, formidlingsartikler, podkaster og levende kart om forskning som er relevant for utdanningssektoren.

Lærerutdanningsportalen, som er en egen portal vi samarbeider med UHR-LU om, har i dag ca. 60 ressurser av lignende art, der tematikken er mer spisset: stoffet skal i første omgang være en kunnskapsportal for lærerutdannere.

RESSURSBANK: På nettstedet til KSU er det mulig å søke skreddersy søk etter ressurser basert på kategori, tema og type ressurs.

Både KSUs hovednettside og Lærerutdanningsportalen har en søkefunksjon der brukeren kan søke i ressursene. Hensikten med ressursbanktenkningen er at hver bruker kan søke etter de ressursene han eller hun har bruk for, ut fra «Kategori» (barnehage, grunnopplæring 1-13, høyere utdanning), «Tema» (som for eksempel profesjonsutvikling, lesing, skriving og mange andre) og «Type», det vil si type ressurs (forskningsnotat, kunnskapsoversikt, levende kart, podkast). Vi lager formidlingssaker på

nettsiden som promoterer de nye ressursene når disse blir publisert på nettsidene.

4.2 Sosiale medier

KSU deler jevnlig innhold fra KSU-nettsiden og fra Lærerutdanningsportalen på vår Facebook-side. I 2022 delte vi tre innlegg i uken, til sammen drøyt 150 innlegg på Facebook i løpet av året. Totaltallet er en dobling fra året før. Rekkevidden varierer fra noen få hundre

personer til 7000 personer for det mest populære innlegget.

Ved årsskiftet hadde vi 1880 følgere på Facebook-siden vår (1747 i 2021, 1583 i 2020, 1451 i 2019), et tall som ser ut til å være jevnt stigende.

KSU bruker også Twitter, både for å følge andre sentre og forskere og videreformidle viktig informasjon om systematisk kunnskapsoppsummering, i tillegg til å videreformidle innhold fra våre FB-sider. Ved nyttårsskiftet hadde vi 743 følgere (673 i 2021, 606 i 2020, 546 i 2019), et tall som stiger jevnt og trutt.

4.3 Podkast

KSU spilte inn tre nye episoder i podkast-serien «Oppsummert kunnskap» i 2022.

I februar publiserte vi episoden «Barnehageforskning – for deg som jobber i barnehage eller lærerutdanning.» Deltakerne diskuterte rapporten «Trender i empirisk barnehageforskning i de skandinaviske landene 2006–2019 – en forskningskartlegging.» Hensikten med podkasten var å gjøre databasen NB-ECEC mer kjent og å gi eksempler på forskning som brukere kan finne i databasen.

I mai ble episoden «What is meta-analysis and why do we need it?», med Elaine Munthe og Terri Pigott (ny professor 2 ved KSU) publisert. Denne episoden føyer seg inn i vår opplæringsstrategi.

I november kom så den tredje episoden, «Digitalisering og yrkesfagene,» med Elaine Munthe, Henning Fjørtoft (NTNU) og Kenneth Horpestad (Bryne vidaregåande skule). Podkasten var en del av formidlingen fra Grunn-Dig-prosjektet, og skulle vektlegge arbeidet med digitalisering i yrkesfagene. Yrkesfagene ble spesielt valgt fordi flere av våre studier får fram behovet for mer forskning på dette feltet.

Logoen for KSU sin podkast Oppsummert Kunnskap

KSU var også representert ved Morten Njå i en eksternt podkastepisode som het «Hvordan går det med digitaliseringen i skolen?» (desember 2022) som var en del av podkasten «Et bedre skole-Norge».

4.4 Arrangementer

Årets hovedarrangement og nybrottsarbeid for KSU var å delta på Arendalsuka 2022 med en presentasjon og debatt om kunnskapsgrunnlaget «Å rekruttere og beholde lærere i barnehage og skole». Vi samarbeidet med HVL og Utdanningsforbundet om dette arrangementet.

Senterleder, Elaine Munthe, presenterte resultater fra arbeidet, etterfulgt av en paneldebatt mellom:

- Margret Hagerup, stortingsrepresentant for Høyre, medlem av utdannings- og forskningskomiteen
- Kristin Holm Jensen, avdelingsdirektør for oppvekst, kultur og utdanning i KS (kommunesektorens organisasjon)
- Steffen Handal, leder for Utdanningsforbundet

- Ingunn Folgerø, rektor ved Bryne videregående skule
- Elise Waagen, stortingsrepresentant for Arbeiderpartiet, utdanningspolitisk talsperson
- Lars Syrrist, leder for Pedagogstudentene

Det var stor interesse for arrangementet, med full sal og medieinteresse både i for- og etterkant.

Fra debatten under Arendalsuka i august. Fotograf: Leif Tore Sædberg

Utenom dette arrangement, har KSU arrangert møter med brukere av vår forskning som ønsket å besøke oss på UiS. En delegasjon fra Norsk lektorlag og en annen fra Lillehammer kommune fikk skreddersydde programmer for å ivareta deres spørsmål om vår virksomhet og om forskning.

5. Regnskap for KSU per 31.12.2022

Regnskap KSU ved 31.12.2022					
	Regnskap per 31.12 2022	Budsjett per 31.12 2022	Avvik	Regnskap per 31.12.2021	Endring 2021-2022
Inntekter fra KD (tildelingsbrev fra KD)	-13 300 000	-13 300 000	0	-12 400 000	7,3 %
Overført til dekning av kostnader UiS	985 888	1 000 000	-14 112	998 000	-1,2 %
Totalt inntekter	-12 314 112	-12 300 000	-14 112	-11 402 000	8,0 %
Fast lønn	4 949 192	4 802 469	146 723	4 425 909	11,8 %
Vikar	0	0	0	48 842	-100,0 %
Midlertidig lønn	1 613 192	1 484 655	128 536	809 430	99,3 %
Avsetning ubrukt ferie og fleksitid	-113 628	0	-113 628	86 790	-230,9 %
Overført til prosjektfinansiering	-2 289 309	-1 943 026	-346 283	-1 854 738	23,4 %
Overtid	19 610	0	19 610	9 374	109,2 %
Sosiale avgifter	2 558 189	2 519 473	38 716	2 238 841	14,3 %
Sykepenger	-47 119	-134 469	87 351	-6 869	585,9 %
Foreldrepenger			0	-18 004	-100,0 %
Totalt lønn og praksis	6 690 127	6 729 102	-38 975	5 739 573	16,6 %
Investering	130 334	0	130 334	10 940	1091,4 %
Drift	959 110	1 405 000	-445 890	909 049	5,5 %
Reiser og seminar-/kursavgifter	546 007	550 000	-3 993	276 469	97,5 %
Totalt investering, drift og reiser	1 635 451	1 955 000	-319 549	1 196 458	36,7 %
Indirekte kostnader/dekningsbidrag	-324 167	-103 901	-220 265	-735 955	-56,0 %
Over-/underskudd fra eksterne prosjekt	-78 823	-	-78 823	-	
Effekt prosjekt	-402 989	-103 901	-299 088	-735 955	-45,2 %
RESULTAT	-4 391 523	-3 719 799	-671 724	-5 201 923	-15,6 %

Som det framgår av regnskap for 2022, ble vel 2 millioner kroner i lønnsmidler overført til prosjektmidler i 2022, og KSU hadde også en effekt av prosjekter gjennom indirekte kostnader. Vi hadde to større prosjekter (NB-ECEC og GrunnDig) med ekstern finansiering. Foruten NB-ECEC er det ingen søknader om eksterne prosjekter som er innvilget for 2023.

I tillegg er KSU fortsatt ikke bemannet på det antallet som finansieringen er tiltenkt, og det vil derfor bli lyst ut inntil to nye stillinger for 2023. Akkumulerte midler vil bli sett i sammenheng med de prosjektene som KD har godkjent for videre arbeid ut 2025.

Vedlegg 1: Oversikt over forskningsnotater publisert i 2022

Totalt antall forskningsnotater: 42 (nynorsk: 24 - bokmål: 18).

Forskningsnotater som er spesielt utviklet for Lærerutdanningsportalen, er markert med (LU).

Tema	Tittel
Digital kompetanse	Hvilke digitale kompetanser bør fremtidens lærere ha?
	Utvikling av algoritmisk tenking gjennom programmering med Scratch i grunnskolen
	Elevers oppfatninger av nettbrett som læringsverktøy
	Bruk av nettbrett i barneskolen
Utdanningsledelse	Rektor si rolle i bygginga av ein god skole
Språk	Samspel mellom barnehagelærarar og fleirspråklege barn
	Tospråklegheit og kognitive evner
Partnerskap	Skole-hjem-partnerskap og barns utvikling
Mangfold	Korleis skape eit positivt læringsmiljø i fleirkulturelle barnehagar?
	Offergjøring av LHBTQ-elever i skolen
Læringsmiljø	Studentfracfall og studentengasjement
Praksisopplæring	Lærarstudentar si profesjonelle utvikling gjennom praksis (LU)
	Lærerutdanning for en mer inkluderende skole (LU)
Lesing	Skulebaserte tiltak for barn og unge med akademiske vanskar
Regning	Kreativitet styrkar matematikkprestasjonar
Psykisk helse	Mental helse blant medisinstudentar
	Selvdrapstanker og selvdropsatferd blant universitets- og høgskolestudenter
	Prøveangst blant barn og unge
	Traumesensitiv tilnærming i skule og barnehage
	Leik som traumeterapi
Læringsteknologi	Utvikling av algoritmisk tenking gjennom programmering av Scratch i grunnskolen
	Elevers oppfatninger av nettbrett som læringsverktøy
	Bruk av nettbrett i barneskolen
Overganger	Gode overgangar frå barne- til ungdomsskole
	Overgangar frå barne- til ungdomsskole
	Fracfall i høgere utdanning: disponerende faktorer og tiltak
	Sosioøkonomisk status og akademiske prestasjonar i høgere utdanning

Tema	Tittel
Motivasjonsteori	Sammenhenger mellom motiverende leseopplæring og elevers leseferdigheter og leselyst
	Sosialpsykologiske tiltak i høgare utdanning
Undervisning og læring	Digitale vurderingar i skulen
	Førebuing til seksualundervisning i lærarutdanninga (LU)
	Læringseffekten av elevsamarbeid
	Fører utdanning til høyere intelligens?
	Læringseffekten av elevsentrert undervisning
Organisasjonsutvikling	Senere start av skoledagen = bedre helse og læring?
	Forskyving av skoledagen i videregående skole
	Faktorer som påvirker lærerutskifting
	Bruk av stordata i høgare utdanning
Fysisk aktivitet	Fleksible undervisningsrom, fysisk aktivitet og læring
Vold og mobbing	Mobbing blant unge med utviklingsforstyringer
	Politiske tiltak for å redusere mobbing
Profesjonsutvikling	Nyutdanna lærarar og klasseromsleing

Vedlegg 2: Annen formidling

Vitenskapelige artikler publisert i 2022

Keles, S., ten Braak, D., & Munthe, E. (2022). Inclusion of students with special education needs in Nordic countries: a systematic scoping review. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 1-16. 10.1080/00313831.2022.2148277

Munthe, E., Bergene, A.C., ten Braak, D., Furenes, M.I., Keles, S., Ruud, E., Wollscheid,

S., Gilje, T.M. (2022). Systematisk kunnskapsoppsummering utdanningssektoren. *Norsk pedagogisk tidsskrift 2022*; Volum 106.(2) s. 131-144

See, B. H., Munthe, E., Ross, S. A., Hitt, L., El Soufi, N., (2022). Who becomes a teacher and why? *Review of Education*. 10 (3). DOI: 10.1002/rev3.3377

Formidling på konferanser 2022

Forfatter/foreleser	Tittel	Dato	Konferanse/arrangør	Sted
Forsström Sanna; Herheim Rune	Digital technology in mathematics education - more than a tool	02.02.	Congress of the European Society for Research in Mathematics Education	Digitalt
Keles, Serap; Munthe, Elaine	Teacher education as part of an evidence ecosystem: How to enhance the use of systematic reviews	21.-26. april	American Educational Research Association (AERA) Annual Meeting	San Diego, USA
Keles, Serap; ten Braak, Dieuwer	Systematic maps in evidence ecologies: How can we ensure their use?	21.-26. april	American Educational Research Association (AERA) Annual Meeting	San Diego, USA
Keles, Serap	The empirical research on inclusion of students with special education needs in Nordic countries	24. mai	Nasjonalt nettverk for spesialpedagogikk	
Gilje, Øystein; Forsström, Sanna; Njå, Morten Bergsten; Amdam, Synnøve Hedemann	Keynote: Digitalisering i grunnopplæringen - hva vet vi?	11.5	NKUL	Trondheim
Forsström Sanna; Munthe Elaine	Research on Nordic Initial Teacher Education: A scoping review	1.6	NERA	Reykjavik
Forsström Sanna; Njå Morten	Preliminary findings from the scoping review of systematic reviews on the use of digital technology in compulsory education	2.6.	NERA	Reykjavik

Forfatter/foreleser	Tittel	Dato	Konferanse/arrangør	Sted
Munthe, Elaine	Hvordan kan vi rekruttere og beholde flere lærere?	17.08.2022	Arendalsuka	Arendal
Munthe, Elaine	Framtidens lærerrolle - rekruttering av lærere	07.09.2022	Framtidens lærerrolle i Norden	Oslo
Keles, Serap; ten Braak, Dieuwer; Hagen, Åste. Marie Mjelve; Melby-Lervåg, Monica	Validity and effectiveness of screening assessments within the three-tier model: Protocol for a systematic review and meta-analysis.	22.-23. sep.	the EARLI SIG15 Conference	Ghent. Belgium
Guldbrandsen, Astrid; Munthe, Elaine.	Art in school - The importance of art for the development of children. What has research found?	27.10	Art is doing, Stavanger kunstmuseum	Stavanger
Furenes, May Irene; Løkken, Ingrid Veronika Midteide; Nilsen, Tone Rove.	Kvalitet i barnehagen - hva forskes det på og hvordan?	27.-28. okt.	Norsk barnehageforskningskonferanse	Bergen
Fereshteh, Nikad Amoli; Esmaeeli, Sara; Furenes, May Irene.	Pedagogisk ledelse og barnehagelærerrollen i møte med mangfold.	27.-28. okt.	Norsk Barnehageforskningskonferanse	Bergen
Munthe, Elaine	Forskning om lærerutdanning	10.11.	Lærerutdanning i Sogndal 50 år	Sogndal
Munthe, Elaine	Forskningsbasert klinisk praksis - hva kan det være?	18.11.	Partnerskapsseminar	Sola
Munthe, Elaine	Om praksisforankring og profesjonsretting av masteroppgavene.	22.11.	Nasjonalt nettverk for mastergradsveiledere i lærerutdanning	Trondheim (digital forelesning)
Forsström, Sanna Erika; Gilje, Øystein; Amdam, Synnøve Hedemann; Munthe, Elaine	En systematisk kunnskapsoversikt over forskning om digitalisering i grunnopplæring: Hva vet vi om digitalisering i skolen basert på vitenskapelige studier av høy kvalitet?	30.11	Udir, Rundebordskonferanse	Oslo

Vedlegg 3: KSU i media

Skolen er vårt viktigste verktøy for å utjevne forskjeller (aftenbladet.no), 19. april

GrunnDig under lupen, Skolemagasinet, 19. april

Ennå elsker vi visst USA (aftenbladet.no), kommentar, 21. apr

Vi trenger å forske mer på organisering av sommerferien (aftenbladet.no), 29. apr

Er elevane godt nok førebudd til å studere? (khrono.no), 7. mai

Norske tilstander, TV2 Nyhetskanalen, Elaine deltaker i debatt om elevers sommerferie, 19. mai

Kunnskapsoppsummeringer kan gi klokere beslutninger for samfunnet | Forskningspolitikk (fpol.no), 7. juni

Læreryrket må gjøres mer attraktivt (khrono.no), kronikk, 13. august

Forskningsrapport om lærerflukten: Ikke bare lønn som er avgjørende - Skolemagasinet, 15. august

Lærarar vil vere glade på jobb (utdanningsnytt.no), 17. august

Ny rapport: Økt lønn ikke nok for lærere • Kommunal Rapport (kommunal-rapport.no) 18. august

Det viktigste arbeidet for å beholde barnehagelærerne skjer i barnehagen, Barnehage.no, 19. august

Flere lærere blir gamle i jobben. Elevene motiverer dem til det (forskning.no), 20. august

Rapport: Økt lærer-lønn kan rekruttere (utdanningsforbundet.no), 21. august

Brukte 84 millioner for å rekruttere til lærer-utdanningene. Det har ikke hatt noen synlig effekt. (khrono.no), 23. august

Dette mener ekspertene må til for å få flere til å ta lærerutdanning (khrono.no), 24. august

Forskningsdatabasen - Vetuva (udir.no), 23. november

Stavanger Kunstmuseum: - Å skape kunst kan forvandle liv - Periskop, 25. nov

Hvordan går det med digitaliseringen i skolen? Podkast, Et bedre skole-Norge, 14. desember

Digitalisering i skolen: - Åpner klasserommet for verden - Dagsavisen, Rogalands Avis, 20. desember

Årsrapport 2022

@Kunnskapssenteret 2022

Distribusjon: Kunnskapssenter for utdanning
Universitetet i Stavanger
4036 Stavanger

<https://www.uis.no/kunnskapssenter>
Tlf: 51 83 00 00

Forsidefoto: Getty Images

**Kunnskapssenter
for utdanning**

Universitetet i Stavanger